

«ΤΟ ΑΕΡΟΠΛΟΙΟ : ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» ΈΚΔΟΣΗ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΣΟΛΑΚΗ Μ.

72^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, Α΄ Δ/ση Α΄θμιας Εκπαίδευσης Αθηνών
e-mail: aeroploio@in.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

‘Το αερόπλοιο’, η περιβαλλοντική εφημερίδα μας, ήρθε ως απάντηση στην ανάγκη μας να διερευνήσουμε τα μικρά και τα μεγάλα θέματα που ανέκυπταν από ερεθίσματα του άμεσου περιβάλλοντός μας. Οι σκαμμένοι για το φυσικό αέριο δρόμοι της γειτονιάς μας, οι ξέχειλοι κάδοι ανακύκλωσης χαρτιού στην περιοχή μας, τα καταστήματα βιολογικών προϊόντων που συναντούσαμε στο δρόμο μας, ήταν μερικά μόνο ερεθίσματα, απαρχές του ταξιδιού μας. Μέσα από το αερόπλοιο ανοίξαμε τις πόρτες του σχολείου μας διάπλατα για να συναντήσουμε και να υποδεχθούμε τους ειδικούς. Συζητήσαμε, αναζητήσαμε, μάθαμε και προσπαθήσαμε μέσα από τις συνεργασίες μας μέσα και έξω από το σχολείο να μεταδώσουμε ότι μας συγκίνησε και μας άγγιξε και κρίναμε σημαντικό, με τρόπο λειτουργικό στους αναγνώστες μας. ‘Το αερόπλοιο’, κίνητρο και στόχος μαζί, μας κατέστησε πομπούς και ως πομπούς ενεργητικούς και υπεύθυνους δέκτες. Μάθαμε να συνεργαζόμαστε, να αντλούμε πληροφορίες από το περιβάλλον, να τις αξιολογούμε και να τις αξιοποιούμε κατάλληλα. Διευρύνουμε την αντίληψή μας και κατανοήσαμε το μέγεθος της ευθύνης ως προς τις μικρές ή τις μεγάλες επιλογές της καθημερινότητάς μας.

SOLAKI M.

e-mail: aeroploio@in.gr

ABSTRACT

‘*Aeroploio*’ (=airship), the school paper we issued about the environment last year, came as an answer to our need to look into the small and big issues which emerged from the stimuli we got in our own neighbourhood every day. The dug up roads for natural gas tubes to pass through, the bins for recyclable paper full to the brim, the shops which sell organic products were only some of the incentives that urged us to start our journey. Through this paper, we opened up the doors of our school in order to meet and talk to the experts. We discussed with them, we learned things and tried to give our readers what most touched us, what we considered most important. ‘*Aeroploio*’, both a spur and a target, made us active ‘transmitters’ as well as ‘receivers’. We learned to cooperate, to draw information from the environment, to evaluate it and exploit it in a useful way. We broadened our conception of things and realized the proportion of our responsibility for the big or small choices we make every day.

Λέξεις κλειδιά : εφημερίδα, πομποί: ενεργητικοί, υπεύθυνοι δέκτες, θέματα γειτονιάς φυσικό αέριο, γεωθερμία, ανακύκλωση χαρτιού, βιολογικά προϊόντα, ανάπλαση περιοχής, άνοιγμα, τοπική κοινωνία

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Το αερόπλοιο η περιβαλλοντική εφημερίδα του σχολείου (του 72^{ου} Δ. Σχ. Αθηνών στη γειτονιά του Θησείου) , η περιβαλλοντική **εφημερίδα** της γειτονιάς, όπως κατάφερε πιστεύουμε να είναι, αποτέλεσε τον κύριο άξονα του προγράμματός μας, **κίνητρο και στόχος** μαζί.

Δε χρειάστηκε να βγούμε στους δρόμους για να συλλέξουμε εντυπώσεις, οι εντυπώσεις ερχόντουσαν και μας συναντούσαν στο δρόμο έξω από το σχολείο , παντού γύρω στη γειτονιά μας. Φροντίσαμε ώστε τα επιφωνήματα που συνήθως τις συνόδευαν να μετατραπούν σε ερωτήματα . Τα ερωτήματα με τη σειρά τους να οδηγήσουν σε έρευνα, η έρευνα σε γνώση και η γνώση σε προβληματισμό και ο προβληματισμός σε δράσεις.

Για **παράδειγμα**: ‘Σκαμμένοι οι δρόμοι μας παντού! Γιατί σκαμμένοι δρόμοι; Φυσικό αέριο; Τι είναι αυτό; Και γιατί να το προτιμήσουμε; Συμφέρει μόνο εμάς ή και το περιβάλλον; Τι σκέφτεται ο κόσμος γύρω από αυτό; Και το σχολείο μας; (Τεύχος1:σελ.4-5) Εμείς μπορούμε να προβούμε σε δράσεις; Και ακόμα πιο πέρα σε τι συνίσταται το ενεργειακό πρόβλημα του πλανήτη μας; Τι είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου; Υπάρχει λύση; Ποιες είναι οι ήπιες μορφές ενέργειας; Πώς και πόσο αξιοποιούνται; Για να βρεθούμε σε επαφή με τις πρακτικές εφαρμογές της γεωθερμίας στο τρίτο πλέον τεύχος, μια εξαιρετικά προσιτή λύση στη θέρμανση και ψύξη κτιρίων με μηδενικό σχεδόν κόστος για το περιβάλλον που ωστόσο ο πόλεμος των συμφερόντων την καθιστά ελάχιστα γνωστή (Τεύχος 3 : σελ. 6 - 7).

Φωτογραφία 1. Τεύχος 1 : σελ. 4 - 5 **Φωτογραφία 2.** Τεύχος 3 : σελ. 6 - 7

Το ‘αερόπλοιο’, η εφημερίδα μας, στήθηκε για να αποτυπώσει τον προβληματισμό μας και να δώσει κίνητρο στην έρευνά μας. Η **χαρά της δράσης** (όπως η κυκλοφορία του εντύπου αποτελεί) σε συνδυασμό με την **πρόκληση της έκθεσης** (τα κείμενα είναι όλα ενυπόγραφα) αποτέλεσαν το καλύτερο **κίνητρο** για να θέλουμε να οδηγούμε τα **ερωτήματα στα άκρα**, να εξετάζουμε **πολύπλευρα τα θέματα**, να αντλούμε πληροφορίες από **ποικίλες πηγές**, να τις αξιολογούμε, να αναζητούμε τους **λειτουργικότερους τρόπους** για να τις αποτυπώσουμε και να τις προσφέρουμε στους συμμαθητές μας και στον ευρύτερο κύκλο των αναγνωστών μας .

Τι ήταν το αερόπλοιο για μένα; Ένα **άριστο εκπαιδευτικό εργαλείο**. Ικανό να κινητοποιήσει και τους πιο αδρανείς και αδιάφορους μαθητές. Σε μια προσπάθεια επικοινωνιακής προσέγγισης των γνωστικών αντικειμένων, το αερόπλοιο αποτελούσε τη μόνιμη ουσιαστική, πραγματική επικοινωνιακή συνθήκη που τροφοδοτούσε τις δράσεις και δεν άφηνε περιθώρια για προχειρότητες. Η **παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου** στη διαδικασία δημιουργίας των κειμένων, στις επαφές με το εξωτερικό περιβάλλον, τους αρμόδιους φορείς ,τους επιστημονικούς συνεργάτες μας όφειλε συνεχώς να δοκιμάζει και να δοκιμάζεται, ώστε να οδηγείται κάθε φορά στη λειτουργικότερη μορφή της.

Οι **συνεργατικές διαδικασίες** μέσα και έξω από την ομάδα, μέσα και έξω από το σχολείο, το **άνοιγμα του σχολείου προς την τοπική** και όχι μόνο **κοινωνία**, η σύνδεση της εργασίας μας με την καθημερινότητα των παιδιών, με το άμεσο περιβάλλον τους, με αυτό που μέχρι πρότινος

σηματοδοτούσε τον κόσμο των ενηλίκων, έδωσε ακόμα μεγαλύτερα περιθώρια για **συναισθηματική εμπλοκή των παιδιών και κίνητρα για δράση.**

Αφορμές για τις μελέτες μας στάθηκαν τα ποικίλα **ερεθίσματα της γειτονιάς** μας. Οι σκαμμένοι για το φυσικό αέριο δρόμοι ήταν ένα μόνο από αυτά, ο ξέχειλος κάδος ανακύκλωσης χαρτιού έξω από το σχολείο μας, τα βιολογικά καταστήματα της γειτονιάς μας, οι διαμαρτυρίες των κατοίκων για την εγκατάσταση επικίνδυνων κεραιών και ο αγώνας τους για την αξιοποίηση της περιοχής, γνωστής ως 'Κορεάτικης Αγοράς', που κινδύνευε να μεταμορφωθεί σε εμπορικό κέντρο, αφήνοντας μόνο στα χαρτιά τα σχέδια πρασίνου, υπήρξαν όλα αφορμές για τις διαδρομές μας. Διαδρομές που έδωσαν έμφαση στη σύνδεση με την καθημερινότητά μας με τα ερεθίσματα του άμεσου περιβάλλοντός μας, ώστε να μπορέσουμε να αναχθούμε, διατηρώντας τη σύνδεση, από το ατομικό στο παγκόσμιο και από τα θέματα της γειτονιάς, στα θέματα του πολιτισμού μας, στα θέματα του πλανήτη όλου. Εμάς μας νοιάζει και μας αφορά, γιατί το φαινόμενο του θερμοκηπίου δεν είναι ένα αόριστο θέμα που ακούγεται συχνά στις τηλεοράσεις, μα άπτεται της δικής μας καθημερινότητας και αγγίζει τις επιλογές μας. Οι επιβαρημένοι με φυτοφάρμακα υδάτινοι ορίζοντές μας δεν είναι άσχετοι με τις διατροφικές μας επιλογές, ούτε το πάρκο που θα απολαμβάνουμε άσχετο με τους αγώνες των κατοίκων. Η **καλλιέργεια της υπευθυνότητας** υπήρξε ένα βασικό κριτήριο για την επιλογή του θέματος.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γνωστικοί

- Να αντιληφθούν οι μαθητές ως περιβαλλοντικό πρόβλημα τη συσσώρευση απορριμμάτων στην πόλη, τη χώρα και τον κόσμο γενικότερα.
- Να εξοικειωθούν θεωρητικά και πρακτικά με τις μεθόδους ανακύκλωσης και να αναγνωρίζουν τα ανακυκλούμενα υλικά.
- Να συνειδητοποιήσουν την καταναλωτική νοοτροπία που διέπει τον πολιτισμό μας ως αίτιο σειράς περιβαλλοντικών προβλημάτων μεταξύ των οποίων και τα απορρίμματα και να συγκρίνουν αριθμητικά δεδομένα σχετιζόμενα με τις χώρες του τρίτου κόσμου ως προς τα θέματα που εξετάζονται.
- Να προσδιορίσουν τρόπους παρέμβασης για την αντιμετώπιση του προβλήματος στο σχολείο και την ευρύτερη περιοχή.
- Να αξιολογήσουν περιπτώσεις κατάχρησης υλικών συσκευασίας, να συνειδητοποιήσουν το μέγεθος της επιβάρυνσης από τη χρήση της πλαστικής σακούλας και να προσδιορίσουν εναλλακτικές επιλογές.
- Να εκτιμήσουν τη διαφορά στις πρακτικές των καταστημάτων βιολογικών προϊόντων της γειτονιάς ως προς το θέμα της συσκευασίας.
- Να γνωρίσουν τα βιολογικά προϊόντα και να εκτιμήσουν την ποιοτική διαφορά τους από τα συμβατικά.
- Να συνδέσουν την τιμή των βιολογικών προϊόντων με τους τρόπους και το εύρος της παραγωγής τους.
- Να ενημερωθούν σχετικά με τη βιολογική γεωργία στην Ελλάδα και τον κόσμο γενικότερα και να γνωρίσουν την δυναμική της εξέλιξης της μέσα από καινοτόμες προσεγγίσεις όπως η βιοδυναμική.
- Να γνωρίσουν τις διαδικασίες στη μεταμόρφωση ενός τόπου μέσα από την εξέλιξη των εργασιών στη δημιουργία πάρκου στη θέση της Κορεάτικης αγοράς στη γειτονιά μας και να ενημερωθούν για την ιστορία της.
- Να αναγνωρίσουν το ρόλο των κατοίκων της περιοχής στην εξέλιξη του θέματος και να προσδιορίσουν τρόπους δικής τους παρέμβασης στην κατά το θετικότερο έκβαση των πραγμάτων.
- Να γνωρίσουν εναλλακτικούς σχεδιασμούς στη μορφοποίησή της περιοχής και να επινοήσουν δικούς τους.
- Να κατανοήσουν το ενεργειακό πρόβλημα του πλανήτη μας.

- Να γνωρίσουν τις εναλλακτικές μορφές ενέργειας.
- Να συνδέσουν την έκταση της ρύπανσης του περιβάλλοντος με τις συμβατικές μορφές ενέργειας και τον συμβατικό τρόπο σκέψης γενικότερα.
- Να εκτιμήσουν την αξία της ορθολογικής χρήσης της ενέργειας και να ορίσουν τρόπους εξοικονόμησής της στην καθημερινότητά τους, στο σχολείο, στο σπίτι, στην πολυκατοικία τους, στην γειτονιά, στην πόλη.
- Να γνωρίσουν εκτενέστερα τη γεωθερμία χάρη της επαφής τους με τον ειδικό επιστήμονα που ασχολείται κατεξοχήν με αυτήν στις πιο καινοτόμες εκφάνσεις της

Συναισθηματικοί

- Να ευαισθητοποιηθούν ως προς τα περιβαλλοντικά προβλήματα της γειτονιάς τους και του κόσμου γενικότερα
- Να συναισθανθούν τη σύνδεσή τους με τους άλλους ανθρώπους και την ατομική τους ευθύνη ως προς αυτό που σ' ένα τόπο κοινό συνιστά ποιότητα ζωής.
- Να καλλιεργήσουν την υπευθυνότητά τους.
- Να αναπτύξουν τον συνωρισμό και τη συνεργατικότητα τόσο στις ομάδες εργασίας όσο και ευρύτερα στη σχολική κοινότητα και την τοπική κοινωνία.
- Να καλλιεργήσουν το αυτοσυναίσθημά τους και να διευρύνουν την αυτογνωσία τους.

Ψυχοκινητικοί

- Να αναπτύξουν ενεργητικό ενδιαφέρον ως προς το περιβάλλον που ζουν.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες έκφρασης και επικοινωνίας.

Συγκεκριμένα:

- Να μπορούν να συνθέτουν επιστολές με την κατάλληλη μορφή και περιεχόμενο κάθε φορά .
- Να διαμορφώνουν ερωτηματολόγια.
- Να επεξεργάζονται στοιχεία και να δημιουργούν γραφήματα.
- Να παίρνουν συνεντεύξεις.
- Να αξιολογούν και να απομονώνουν τα σημαντικότερα στοιχεία των θεμάτων τους.
- Να συνθέτουν κείμενα.
- Να ασκηθούν στη βιβλιογραφική ή διαδικτυακή έρευνα.
- Να αναζητούν εμπνευσμένους, πρωτότυπους, ελκυστικούς τρόπους παρουσίασης των θεμάτων τους
- Να ασκηθούν στη χρήση οπτικοακουστικών μέσων.
- Να αξιολογούν τον τρόπο και το προϊόν της εργασίας τους.

Κοινωνικοί

- Η άσκηση της συνεργατικότητας στο πλαίσιο της ομάδας και της σχολική κοινότητας.
- Η άσκηση των κοινωνικών τους δεξιοτήτων στις ποικίλες επαφές τους με ειδικούς ή εκπροσώπους φορέων κατά την ανάπτυξη της εργασίας τους .
- Η ευαισθητοποίηση των ανθρώπων της γειτονιάς και της ευρύτερης κοινότητας.
- Η κοινωνική παρέμβαση μέσω επιστολών, αφισών, δράσεων.
- Η αξιοποίηση της κοινωνικής θέσης του τύπου και της δυνατότητας που από αυτήν απορρέει ως προς την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση αλλά και την άσκηση κριτικής .

Οικονομικοί

- Η αναγνώριση της οικονομικής διάστασης στα θέματα που εξετάζονται.
- Η οικονομική αξιολόγηση των λύσεων που προτείνονται.
- Η σύνδεση της οικονομικής διάστασης με την εγκυρότητα και την αξιοπιστία του τύπου ως προς τις πληροφορίες που επιλέγει να προβάλλει και τις απόψεις που επιλέγει να αναπτύξει (καταχωρήσεις, κίτρινος τύπος).

Αειφορικοί

- Η ανάδειξη της δυνατότητας αειφορικής διαχείρισης του περιβάλλοντος με απώτερο στόχο τη διαφύλαξη και τη βελτίωσή του για τις επόμενες γενιές.

Αισθητικοί

Η αισθητική καλλιέργεια των μαθητών ως προς:

- την οικονομία και τη μορφή του λόγου
- την επιλογή και τη χρήση εικόνων
- την εικαστική δημιουργία την πλαισίωση των κειμένων τους
- τη σύνθεση λόγου και εικόνας για την παρουσίαση των θεμάτων τους
- την επαφή με σημαντικά έργα τέχνης και τους δημιουργούς τους
- την ανάδειξη της αισθητικής διάστασης στα υποθέματα που εξετάζονται
- την αναγνώριση των αισθητικών αξιών της φύσης και την ένταξή τους στις καθημερινές τους δραστηριότητες.

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Όλη η ανάπτυξη του προγράμματος ακολούθησε την τεχνική ενός σχεδίου εργασίας (**project**), στο σχεδιασμό του οποίου οι μαθητές έπαιξαν καθοριστικό ρόλο σε κάθε φάση της ανάπτυξής του. Μέσα από το σχήμα της αράχνης προσδιορίζονταν κάθε φορά από τους μαθητές οι παράμετροι τόσο του κυρίως θέματος, όσο και των υποθεμάτων που εξετάζονταν. Γινόταν επιμερισμός εργασιών, ενώ υπήρχαν συχνά διαλείμματα ανατροφοδότησης για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των σχέσεων, των συνεργασιών και του ρυθμού ή της ποιότητας εργασίας.

Κάθε νέο γνωστικό πεδίο προσεγγιζόταν αρχικά με την **τεχνική του καταγισμού ιδεών**, ώστε να αξιοποιηθούν μα και να διερευνηθούν προϋπάρχουσες γνώσεις και απόψεις ως προς το θέμα. Η **βιβλιογραφική και διαδικτυακή έρευνα** έπαιξε δευτερεύοντα ρόλο σε σχέση με την **άμεση παρατήρηση**, τη **μελέτη πεδίου**, την **επαφή** με αρμόδιους φορείς ή ειδικούς επιστήμονες, άλλοτε **μέσω συνεντεύξεων ή συζητήσεων**, άλλοτε με εισηγήσεις τους ως προσκεκλημένοι στο χώρο του σχολείου μας ή σε κάθε ευκαιρία έξω από αυτό. **Παράδειγμα:** Το θέμα της αξιοποίησης της περιοχής της 'Κορεάτικης Αγοράς', όπως επικράτησε να λέγεται, πολύ κοντά στο σχολείο μας, που ενώ προγραμματιζόταν για πάρκο κινδύνευε να καταλήξει σε εμπορικό κέντρο ή νυχτερινά κλαμπ, έφτασε πολύ γρήγορα στο τραπέζι μας από αφίσες διαμαρτυρίας για το θέμα, από τους ίδιους τους ήδη ευαισθητοποιημένους μαθητές στο υπό διαμόρφωση αερόπλοιο.

Καταθέσαμε προϋπάρχουσες ιδέες, γνώσεις, πληροφορίες, ελεύθερους συνειρμούς που το όνομα ή η ίδια η περιοχή μας δημιουργούσε (καταγισμός ιδεών). Κατανοήσαμε ότι μας ενδιαφέρει πολύ η εξέλιξη της περιοχής σε χώρο αναψυχής. Προσδιορίσαμε τους άξονες διερεύνησης του θέματος (εξακτίκωση) και τους τρόπους δράσης. Αναζητήσαμε τους πρωτεργάτες της κίνησης διαμαρτυρίας των κατοίκων, συζητήσαμε μαζί τους, αντιληφθήκαμε τις διαστάσεις του θέματος και ενημερωθήκαμε για την ιστορία της περιοχής όπως βιωματικά την είχαν προσεγγίσει οι ίδιοι. Αξιοποιήσαμε πληροφορίες από σχετικά άρθρα στον τύπο και έπειτα από συνεργατικές διαδικασίες των μαθητών στην υποομάδα που ανέλαβε την σύνταξη του κειμένου καταλήγουμε στο κείμενο που βλέπετε:

Φωτογραφία 3. Τεύχος 1: σελ. 1 & σελ. 3

Όπου έχουμε και μια ευχάριστη εξέλιξη, καθώς το αερόπλοιο προβαίνει στην έκδοσή του, ίσα που προλαβαίνουμε να καταγράψουμε τη νίκη των κατοίκων και την απόφαση της αξιοποίησης τελικά της περιοχής σε χώρο πρασίνου. Παρακολουθούμε από κοντά τις κατεδαφίσεις και τα έργα που γίνονται.

Φωτογραφία 4

Φωτογραφία 5

Φωτογραφία 6

Φωτογραφία 7

Οι φωτογραφίες (4-5-6) είναι από μελέτη στο πεδίο τον επόμενο πια χρόνο. Παρακολουθούμε τις δένδροφυτεύσεις που γίνονται. Απευθυνόμαστε στην Εταιρία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας για να ενημερωθούμε σχετικά με την εξέλιξη των έργων και την ιστορία της περιοχής. Στη φωτογραφία (7) βλέπουμε την κ. Γκόνη από τον ΕΑΧΑ ΑΕ να μας παρουσιάζει μέσα από πλούσιο φωτογραφικό υλικό τις μεταμορφώσεις της περιοχής μας μέσα στο χρόνο. Αποτύπωση της παρουσίασης βλέπουμε στο άρθρο των παιδιών, προϊόν συνεργατικής διαδικασίας.

Φωτογραφία 8. Σελ. 4-5, τεύχος 3

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Έχουν ήδη αναφερθεί δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν στα παραδείγματα που παρέθεσα . Θα αναφερθώ και πάλι στη μελέτη περίπτωσης για να μην αοριστολογούμε. Η διαδικασία της ανακύκλωσης χαρτιού εφαρμόστηκε από την αρχή στην τάξη μας, όμως συχνά συναντούσε δυσκολία καθώς ο κάδος ανακύκλωσης έξω από το σχολείο συχνά ήταν γεμάτος. Αναρωτηθήκαμε τι γίνεται με τη λειτουργία της ανακύκλωσης στο δήμο μας και απευθυνθήκαμε στον υπεύθυνο καθαριότητας και ενημερωθήκαμε σχετικά, με τη συνέντευξη που του πήραμε. Βγήκαμε στους δρόμους και αναζητήσαμε τους κάδους ανακύκλωσης χαρτιού, τους καταγράψαμε και τους φωτογραφήσαμε (φωτογραφία 5).

Φωτογραφία 9

Φωτογραφία 10

Αναζητήσαμε στο διαδίκτυο την ιστορία του θέματος. Επικοινωνήσαμε με την Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης και ζητήσαμε σχετική ενημέρωση (φωτογραφία 10).

Θελήσαμε να μελετήσουμε τις ανακυκλωτικές συνήθειες των μαθητών του σχολείου μας με απώτερο στόχο να εισάγουμε 'καινά δαιμόνια', να τους προβληματίσουμε και να τους κινητοποιήσουμε. Διαμορφώσαμε ερωτηματολόγια, καταγράψαμε τις απαντήσεις, τις αξιολογήσαμε, κατασκευάσαμε γραφήματα.

Φωτογραφία 11. Σελ. 6-7, τεύχος 2

Επισκεφτήκαμε τα σούπερ μάρκετ της γειτονιάς, συνδέσαμε το μέγεθος των συσκευασιών στα προϊόντα με τον όγκο των σκουπιδιών, τις καταγράψαμε, τις φωτογραφήσαμε στην υπερβολή τους. Επισκεφτήκαμε και τα καταστήματα βιολογικών προϊόντων αντίστοιχα της γειτονιάς, εκτιμήσαμε την έλλειψη συσκευασιών σε αρκετές περιπτώσεις προϊόντων. Το χύμα συμφέρει και όχι μόνο τη τσέπη μας. Συζητήσαμε για το πρόβλημα της χρήσης της πλαστικής σακούλας και αναζητήσαμε εναλλακτικούς τρόπους για τις αγορές μας. Δοκιμάσαμε γλυκίσματα βιολογικής προέλευσης, που μας προσέφεραν. Και εκεί...ξεκινάει μια άλλη ιστορία που για να μη μακρηγορώ κατέληξε στο να έχουμε καλεσμένο στο σχολείο μας το γεωπόνο και σύμβουλο Βιολογικής Γεωργίας κ.Δεσύλλα, να μας ενημερώνει σχετικά με τη σημασία της βιολογικής γεωργίας τους τρόπους και τις αρχές λειτουργίας της, καθώς και την αξία των βιολογικών προϊόντων για την υγεία μας (φωτογραφία 12).

Φωτογραφία 12

5. ΔΡΑΣΕΙΣ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Η έκδοση της εφημερίδας μας και η κυκλοφορία της, όχι μόνο στο σχολείο, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή, με τα θέματα που ανέδειξε αποτελεί την κατεξοχήν δράση και κοινωνική παρέμβαση. Ακόμα και τα ίδια τα ερωτηματολόγια που απευθύνονταν στην ευρύτερη κοινότητα κατά τη διερεύνηση των θεμάτων, ήταν ικανά να εισαγάγουν τον προβληματισμό και να προκαλέσουν ένα πρώτο κύμα ευαισθητοποίησης.

Η διοργάνωση της ημερίδας με θέμα 'Ματιές στο περιβάλλον : για μια αειφόρο προσέγγιση' με προσκεκλημένους ειδικούς επιστήμονες σχετικά με τα υποθέματα που εξετάστηκαν, απευθυνόμενη στην ευρύτερη κοινότητα υπήρξε επίσης μια σημαντική και ιδιαίτερα επιτυχής δράση.

Φωτογραφία 13. Αφίσα ημερίδας

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ακολουθήθηκε κυρίως η τακτική της **αυτοαξιολόγησης** της ομάδας ή των υποομάδων τόσο στις δράσεις που αναπτύσσονταν όσο και στο επίπεδο της συνεργασίας. Τα κείμενα αξιολογούνταν σε επίπεδο ομάδας και δοκιμάζονταν πολλές φορές μέχρι να καταλήξουν στην τελική τους μορφοποίηση. Διαδικασία που αποδείχτηκε πολύ σημαντική στην καλλιέργεια της κριτικής ικανότητας των παιδιών.

Η αξιολόγηση γινόταν κυρίως με **συζήτηση** είτε στην ολομέλεια, είτε μέσω της **τεχνικής της χιονοστιβάδας** σε μικρότερες κατ' αρχήν ομάδες πριν καταλήξουν σ' αυτήν. Η τελική **γραφτή αποτύπωση της εμπειρίας** των παιδιών και της σχέσης τους με το αερόπλοιο με στόχο την ανακοίνωσή της κατά την έναρξη της ημερίδας ήταν ένα ακόμα στοιχείο αξιολόγησης, σημαντικό για τη συνολική αποτίμηση του έργου.

Προβολή: Εμείς και το αερόπλοιο αποσπάσματα από την ημερίδα (μπορεί και να παραληφθεί).

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Το αερόπλοιο κατόρθωσε να αναδείξει σημαντικά θέματα της περιοχής και όχι μόνο και να τα αναγάγει στην εθνική ή παγκόσμια διάστασή τους εξετάζοντας τα πέρα από τα όρια του συγκεκριμένου χωροχρόνου. Προσπάθησε να είναι ελκυστικό για να προσελκύσει τον αναγνώστη και κυκλοφόρησε σε πολλά αντίτυπα έξω από το σχολείο στους πολυσύχναστους δρόμους του Θησείου. Θεωρούμε ότι συνέβαλε με την παρουσία του στην κατεύθυνση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης των κατοίκων της περιοχής σε περιβαλλοντικά θέματα που άπτονται της καθημερινότητάς τους.

Μέλημά μας ήταν το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία και αυτό επιτεύχθηκε με πολλούς τρόπους. Είτε με την έξοδό μας από το σχολείο για να επισκεφτούμε άλλοτε τα καταστήματα της γειτονιάς, άλλοτε την υπηρεσία καθαριότητας του Δήμου, την ΕΠΑ Αττικής (Εταιρεία Παροχής Αερίου), τη σοκολατοποιία της γειτονιάς μας. Άλλοτε για να μετρήσουμε τις γνώμες των περαστικών στους δρόμους του Θησείου, να καταγράψουμε τους κάδους ανακύκλωσης ή να παρακολουθήσουμε την εξέλιξη των έργων στην 'Κορεάτικη Αγορά' ή να βρεθούμε κάποτε στον

εκθετικό χώρο της Τεχνόπολης στο Γκάζι για να ξεναγηθούμε στην πορεία της οργάνωσης των Γιατρών του Κόσμου ή στην Αθήνα του 20^{ου} αιώνα μέσα από το φωτογραφικό αρχείο της ΕΡΤ .

Και κρατήσαμε την πόρτα του σχολείου μας ορθάνοιχτη για να δεχτούμε και να φιλοξενήσουμε τους ειδικούς επιστήμονες που είχαμε προσκαλέσει για να μας μιλήσουν, να συζητήσουμε και να ενημερωθούμε καλύτερα για τα θέματα που εξετάζαμε. Ήταν η περιβαλλοντολόγος από την Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης, η κ. Γκόννη από την Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας, ο κ. Δεσύλλας Γεωπόνος Σύμβουλος Βιολογικής Γεωργίας, ο κ. Κουρτπαρασίδης Πολιτικός Μηχανικός ειδικευμένος στην Γεωθερμία, η κ. Μπούρδου υπεύθυνη εκπαιδευτικών θεμάτων της Διεθνούς Αμνηστίας, ο κ. Βογιατζόγλου Ιατρός Διευθυντής Ανοικτού Πολυιατρείου των Γιατρών του Κόσμου, η κ. Καραγκιούλογλου από ΕΠΑ Αττικής.

Θεωρήσαμε σημαντική επίσης την εμπλοκή – κινητοποίηση των γονέων, αδερφών, θείων και λοιπών συγγενών των μαθητών, στην αναζήτηση στοιχείων για τα θέματα που μελετούσαμε ή στην διευκόλυνση της εργασίας των ομάδων στον εξωδίδακτικό χρόνο τους.

Το αερόπλοιο άλλαξε σημαντικά τη δυναμική των σχέσεων μέσα και έξω από το σχολείο. Κέντρισε το ενεργητικό μας ενδιαφέρον για τα μικρά ή μεγάλα θέματα του άμεσου περιβάλλοντός μας, μας κατέστησε πομπούς και ως πομπούς ικανούς δέκτες. Διεύρυνε την αντίληψή μας και έκανε περισσότερο συνειδητό το μέγεθος της ευθύνης που ο καθένας φέρει στις μικρές ή μεγάλες επιλογές της καθημερινότητάς του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Μασσαγγούρας, Η. (2000) *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Γρηγόρης :Αθήνα
2. Σκαναβή-Τσαμπούκου, Κ. (2004) *Περιβάλλον και επικοινωνία-δικαίωμα στην επιλογή*. Καλειδοσκόπιο :Αθήνα
3. Φλογαΐτη, Ε.(1998)*Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. Ελληνικά Γράμματα: Αθήνα
4. Φλογαΐτη, Ε. και Βασάλα, Π. (1999) *Το ενεργειακό ζήτημα*. Καλειδοσκόπιο: Αθήνα
5. Frey, K.(1986) *Η μέθοδος Project*. Κυριακίδης : Θεσ/νίκη
6. Χαραλαμπίδης Α.,Χαταζισαββίδης Σ.(1997)*Η διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας*.Κώδικας:Θεσσαλονίκη
7. Χρυσοφίδης, Κ. (2000) *Βιωματική,επικοινωνιακή διδασκαλία*. Gutenberg: Αθήνα